

Polisen

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	1
3	Inledning	2
4	Polisens organisation.....	2
5	Bättre polisutbildning.....	3
5.1	Polismetodiken bör utvecklas.....	3
5.2	Det behövs fler specialiserade poliser	4
6	Trygga polisförsörjningen i hela landet?.....	6

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med ett förslag om att organisera polisen i en myndighet.
2. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med ett förslag om en ny polisutbildning i enlighet med det som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utredning med bred parlamentarisk medverkan bör tillsättas för att genomlysade de nya polismetodernas effektivitet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör finnas kompetens för att utreda arbetsmiljörelaterade brott i hela landet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polismyndigheter i hela landet bör ha tillgänglighet till djurskyddspolis.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en fristående myndighet för utredning av poliser som misstänks för brott ska inrättas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisens tillgänglighet och service till personer som bor på landsbygden måste förbättras.

3 Inledning

Det finns få samhällsinstitutioner som har en sådan stor betydelse som polisen. Polisen innehar våldsmonopolet i fredstid och har till uppgift att upprätthålla lag och ordning och skapa trygghet för medborgarna. Att medborgarnas förtroende för polisen är starkt är oerhört viktigt och det är därför oroande att vi ser en nedåtgående trend vad gäller förtroendet för polisen. Denna motion handlar om några frågor som vi tror är viktiga för framtidens polisorganisation.

4 Polisens organisation

Polisen är en dyrbar myndighet, eller rättare sagt, dyrbara myndigheter. Att en så viktig och dyr organisation som polisen är rätt organiserad och att man använder de absolut mest effektiva metoderna för att göra sitt jobb är av högsta vikt.

Många myndigheter inom rättsväsendet har de senaste åren förändrat sin organisation. Trenden har varit tydlig. Från att ha bestått av flera lokala myndigheter har man i stället skapat en central myndighet. Utmaningen har då bestått i att behålla lokal förankring och kompetens. Exempel på lyckade sådana förändringar ser vi hos åklagarmyndigheten och kriminalvården. I bägge fallen har man identifierat behov och därefter skapat egna lösningar bl.a. för att behålla lokal förankring och specialkompetens samtidigt som man gjort stora effektiviseringsvinster.

När det gäller polisen har man inte kommit lika långt. Detta trots att diskussionen har pågått under många år. Anledningarna till att det är svårt att ändra polisens organisation är många. Att det finns en gammaldags syn på organisationen är en, att det finns få karriärvägar en annan. Det har också varit svårt att hitta en modell som kan ersätta den lokala förankring som finns i dag. Att det är svårt och att det finns internt motstånd är dock inte anledning nog. Vänsterpartiet anser att det är hög tid att nu ta tag i polisens myndighetsstruktur och se till att organisationen blir så effektiv som möjligt. Vi anser att polisen bör organiseras i en central myndighet med tydlig lokal förankring. På detta

sätt kan de ekonomiska resurserna användas så effektivt som möjligt samtidigt som praxis och utveckling samordnas på ett bättre sätt. Regeringen bör snarast återkomma med förslag som innebär att den svenska polisen organiseras i en myndighet. Detta bör riksdagen begära.

5 Bättre polisutbildning

Polisycket ett av de mest krävande yrken man kan tänka sig. Dagens polisarbete kräver också i mångt och mycket andra kunskaper, erfarenheter och förutsättningar än förr. Att vara polis har länge varit ett livstidsyrke. Så är det inte längre. Rörligheten för personer med polisutbildning har ökat och det är mycket positivt. Liksom för andra yrken är det bra om personer söker erfarenheter från olika områden och om man kan lämna och också komma tillbaka. För att polisen ska kunna bli så effektiv som möjligt krävs dock att polisutbildningen är anpassad till moderna krav.

Att kunna använda de mest effektiva metoderna kräver utbildning och forskning. Att polisutbildningen behöver reformeras vet vi sedan länge. Detta är en förutsättning för nödvändig utveckling av polisycket. Vänsterpartiet anser att utbildningen nu måste bli en högskoleutbildning med starkare band till polisverksamheten redan under utbildningstiden. Att utbildningen blir en del av den reguljära högskolevärlden innebär också att samverka med andra utbildningsområden kan utvecklas. Regeringen bör snarast återkomma med förslag som innebär att polisutbildningen förlängs till att omfatta minst tre år och införlivas i den ordinarie högskoleutbildningen. Detta bör riksdagen begära.

5.1 Polismetodiken bör utvecklas

Polisen är som nämnts ovan en av landets viktigaste myndigheter. Det är också en av de största och dyraste. Personer som utsätts för eller riskerar att utsättas för brott ska kunna lita på att polisen gör sitt allra yttersta för att skydda människor och egendom. Att metoder för att förebygga brott och inte minst för att utreda brott utvecklas och utvärderas är ett minimikrav. För att det ska bli möjligt måste polisen vara en kunskapsbaserad organisation där forskning och kompetensutveckling är en naturlig del av arbetet och en förutsättning för det är att utbildningen i sig förändras.

Samtidigt har polisen fått en stor mängd nya verktyg och metoder de senaste åren. Det gäller exempelvis spaningsmetoder som kan vara djupt integritetskränkande, såsom buggning och annan hemlig övervakning. Samtidigt har polisen utvecklat metoder för

infiltration och undercoververksamhet. En del av dessa metoder övervakas av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden med ett moment av politisk insyn. Däremot har någon ordentlig utvärdering av olika nya metoder som införts inte gjorts.

Eftersom många av de nya metoderna är såväl dyra som personalkrävande och integritetskränkande är det av yttersta vikt att dessa verkligen är verksamma och effektiva om polisen verkligen ska vinna trovärdighet. Den parlamentariska insynen kan behöva ökas. En utredning för att genomlysna de nya metodernas effektivitet bör genomföras med bred parlamentarisk medverkan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2 Det behövs fler specialiserade poliser

Framtidens polis behöver vara mer välutbildad också för att man ska kunna specialisera sig. För att kunna rekrytera de mest lämpade till polisyrket måste också polisen kunna erbjuda specialiseringsmöjligheter. Yrket behöver breddas så till vida att andra kunskaper än rent polisiära tas bättre omhand. Här har polismyndigheterna redan börjat arbeta men det finns mer att göra.

Några exempel på var mer specialisering behövs, utan att göra listan uttömmande, är IT-relaterad brottslighet, ekonomisk brottslighet och miljöbrottslighet. Inom dessa områden pågår ett utvecklingsarbete med specialiseringar.

Ett eftersatt område är arbetsmiljöbrotten. Sedan regeringen under flera år nedmonterat tillsynen samtidigt som arbetsmarknadens villkor försämrats har antalet olyckor ökat dramatiskt. Detta gäller även olyckor med dödlig utgång. Vi vill se en upprustning av arbetsmiljötillsynen, vilket berörs i annan motion, men för att förebygga olyckor är det också oerhört viktigt att misstankar om brott som begåtts på arbetsplatser utreds på ett adekvat sätt. Polisen måste även på detta område ha specialkompetens. Polisens lokala myndigheter bör ges i uppdrag att se till att denna kompetens finns i hela landet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ett område som länge varit eftersatt är också den ökade brottsligheten mot djur. I Stockholm har man i dag särskilda djurskyddspoliser som arbetar enbart med brott mot djur. Detta tycker vi bör göras tillgängligt för resten av landet. Brott mot djur är självklart allvarliga i sig själva men inte sällan är de också en del av annan brottslighet. Det kan handla om smugglingsbrott eller grym hantering och misskötsel av djur. Det kan också innebära inkörsport av yngre personer till annan brottslighet eller del av gängkriminalitet. Därmed kan en satsning på djurskyddspoliser vara

brottsförebyggande. Landets samtliga polismyndigheter bör ha tillgång till djurskyddspolis. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Polisen ska inte utreda sig själv

Ingen statlig verksamhet är lika beroende av allmänhetens förtroende som polisen. Den instans som har våldsmonopol måste ha ett grundmurat förtroende för att upprätthålla sin legitimitet. Blotta misstanken om att kåranda påverkar polisens utredningar av kolleger inom rättsväsendet räcker för att motivera en nyordning.

Brottsanklagelser mot poliser och åklagare bör inte utredas av dem själva. Det behöver inrättas en fristående statlig myndighet som ska hantera den typ av anmälningar som i dag handläggs av riksenheten för polismål. På denna myndighet ska det finnas kompetent och välutbildad personal, däribland poliser.

I dag är det cirka 1 procent av alla anmälningar som rör poliser som leder till åtal. Detta kan verka lite, men bakom siffran döljer sig många fall som med all rätt läggs ned. Det ligger i sakens natur att polisens arbete leder till att många lagförda är missnöjda. Ilskan och frustrationen riktar sig då naturligt mot den myndighet som ingripit, i det här fallet polisen. Det kan dock inte uteslutas att fler anmälningar borde leda till åtal.

Förslaget om oberoende utredningar har sedan tidigare fått stöd av Sveriges Advokatsamfund och Justitiekanslern. Den statliga utredningen Summa summarum (SOU 2007:5) kom 2007 med ett förslag om en fristående myndighet som utreder polisen och åklagare vid brottsmisstanke. Utredningen såg både för- och nackdelar med en fristående myndighet. Vi menar att fördelarna överväger. Förtroendet från medborgarna för rättsväsendet och rättssamhället måste vara obestridligt.

När det gäller systemet med en oberoende myndighet finns det redan i flera jämförbara länder. Sverige har också fått internationell kritik för den hanteringsordning som gäller i dag. I Storbritannien kan man anmäla sitt ärende till Independent Police Complaints Commission (IPCC) om man anser att den lokala polisen inte hanterat ärendet korrekt. Även i Norge och Danmark finns fristående utredningsmyndigheter.

Vår reform genomförs inte minst för alla dem inom rättsväsendet som varje dag genomför ett utomordentligt kompetent och engagerat arbete. Det är deras trovärdighet som skadas av att anmälningarna mot rättsväsendet inte handläggs oberoende. Vänsterpartiet har i en rad år motionerat i denna fråga. Den har utretts och såväl problem som lösning har gått igenom. Det är dags för förändring. Det bör alltså skapas

en fristående myndighet som utreder brott begångna av polis och åklagare. Den nya organisationen ska finansieras genom att medel som i dag används till interna utredningar avsätts till en ny myndighet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Trygga polisförsörjningen i hela landet?

Polisens närvaro är en fråga som är viktig för hela landet. Det handlar inte enbart om att förebygga, beivra och utreda brott utan också om att ge service. Det är till polisen du ska vända dig för att få ett nytt pass, för att söka ett antal tillstånd såsom vapenlicens, tillstånd för offentlig sammankomst, marknader och mycket annat. Dessutom vill du kunna vända dig till polisen för att få information om en mängd saker eller lämna tips. Även om mycket av detta kan ske över nätet eller per telefon så finns det all anledning att ha polisen närvaro i hela landet.

Förutom dessa praktiska saker har människor rätt att ha tillgång till polisen som myndighet oavsett var i landet man bor. Det tillhör den grundläggande samhällsservicen som var och en kan kräva i ett civiliserat samhälle.

Att polisen ska vara närvarande i hela landet är en fråga som diskuterats under många år. En del av lösningen är att skapa en myndighet för hela polisväsendet i stället för att som i dag vara uppdelade på ett stort antal. Det gör medelstilledningen och planeringen mer flexibel förutom att ansvaret för lika villkor centraliseras. Vänsterpartiet är också övertygade om att en ny utbildning kommer att underlätta rekryteringen till landsbygd eftersom fler utbildningsorter kommer i fråga.

Samtidigt är problemet akut. Det måste omgående till åtgärder som gör att även personer i landsbygd känner att de har tillgång till polisväsendet. Det har redan gjorts flera utredningar på området genom åren och i några län har man gjort trevande försök till samverkan med andra myndigheter. Nu måste det dock till krafttag uppifrån. Utredningen SOU 2009:92 "Se medborgarna" innehåller många exempel på hur man kan utveckla och förbättra servicen till människor som lever på landsbygden. Det är också märkligt att det i Stockholm går att ordna mobila poliskontor som ställs ut på platser där mycket folk befinner sig på kvällar och nätter för att öka säkerheten men att samma service inte kan tillhandahållas utanför storstäderna. Vänsterpartiet anser att det nu måste tas fram skarpa förslag och inte bara utredningar. Därför bör regeringen snarast fatta beslut i den riktning som beskrivs i ovan nämnda utredning. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober

2011

Lena Olsson (V)

Bengt Berg (V)

Marianne Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Eva Olofsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)